

**STOMATOLOGIK ASBOBLAR VA ULARNING AMALIY
AHAMIYATI**

Alfraganus Universiteti

Tibbiyot fakulteti stomatologiya ishi yo`nalishi 1- kurs talabasi

Saidov Quvonchbek

Anatatsiya: Stomatologiya — tibbiyotning inson og‘iz bo‘shlig‘i, tishlar, milklar va u bilan bog‘liq tuzilmalarni o‘rganadigan sohasi hisoblanadi. Ushbu yo‘nalishda bajariladigan har bir amaliy jarayon, eng avvalo, stomatologik asboblarning yordamida amalga oshiriladi. To‘g‘ri tanlangan va steril holatda saqlangan asboblarning nafaqat davolash sifatini oshiradi, balki infeksiya tarqalishini ham oldini oladi. Shuning uchun ham stomatologik asboblarni chuqur o‘rganish, ularning turlari va vazifalarini bilish tibbiyot amaliyotida muhim o‘rin tutadi.

Kalit so‘zlar: Stomatologik asboblarning umumiy tasnifi, Diagnostik asboblarning, Davolovchi asboblarning, Jarrohlik asboblari, Sterilizatsiya va xavfsizlik choralarini.

1. Stomatologik asboblarning umumiy tasnifi

Stomatologik asboblarning o‘z funksiyasiga ko‘ra quyidagi guruhlariga bo‘linadi:

1. Diagnostik asboblarning — kasalliklarni aniqlashda qo‘llaniladi.
2. Tayyorlov va davolovchi asboblarning — tish to‘qimalarini qayta ishlash, tozalash va davolashda ishlatiladi.
3. Jarrohlik asboblari — tishlarni olib tashlash, milklar operatsiyalarida qo‘llaniladi.
4. Protez va ortopedik asboblarning — tish protezlarini tayyorlash va o‘rnatishda ishlatiladi.
5. Sterilizatsiya va gigiyena vositalari — asboblarni dezinfeksiya va sterilizatsiya qilish uchun mo‘ljallangan.

2. Diagnostik asboblarning

Diagnostik asboblarga oynacha (zond), dental oynacha, pinset, shprits,

hamda rentgen apparatlari kiradi. Ular yordamida shifokor tish va milklarning holatini aniqlaydi, karies, tosh, yallig'lanish kabi muammolarni aniqlash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Masalan, stomatologik zond – tish sirtidagi kariyes kavitasining chuqurligini aniqlashda qo'llaniladi, oynacha esa og'iz ichidagi joylarni ko'rish uchun yordam beradi.

3. Davolovchi asboblari

Davolovchi asboblarga ekskavatorlar, frezlar, bor mashinalar, plomba qo'yish uchun instrumentlar kiradi.

- Ekskavator – yumshagan dentinni tozalashda ishlatiladi.
- Frezlar – tish to'qimasini kesish, shakl berish uchun mo'ljallangan metall asboblari.
- Bor mashinasi esa frezlarni aylantirib, mexanik ishlov beradi.

4. Jarrohlik asboblari

Stomatologik jarrohlikda ishlatiladigan asboblari orasida ekzarter, elevator, pinset, forsep (tish qisqichlari), skalpel va milk qirqish pichoqlari mavjud. Bu asboblari yordamida tishlarni olish, yiringli jarayonlarni tozalash, yallig'langan to'qimalarni kesib tashlash kabi amaliyotlari bajariladi.

5. Sterilizatsiya va xavfsizlik choralari

Stomatologik asboblarning tozaligi bemorning sog'ligi uchun bevosita javobgardir. Har bir asbob ishlatilgandan so'ng maxsus avtoklav, quruq havo sterilizatori yoki kimyoviy vositalari yordamida tozalanadi. Shuningdek, bir martalik asboblari (shprits, igna, qo'lqop va boshqalar) faqat bir bemorda ishlatilishi lozim.

Xulosa

Stomatologik asboblari — zamonaviy stomatologiyani ajralmas qismi bo'lib, ularning to'g'ri tanlanishi, saqlanishi va qo'llanilishi davolash jarayonining samaradorligini belgilaydi. Har bir stomatolog o'z amaliyotida asboblarning tuzilishi, sterilizatsiya qoidalari hamda xavfsizlik me'yorlarini chuqur bilishi lozim. Shuningdek, texnologiyani rivojlanishi bilan yangi, ergonomik va xavfsiz asboblari paydo bo'layotgani stomatologiya sohasini yanada

mukammallashtirmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. АЛИМОВ А.А., Stomatologiya asoslari, Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2019.
2. Bekmurodov I.R., Tish kasalliklarini davolashda zamonaviy usullar, Toshkent, 2021.
3. Соловьёв В.Н., Инструментарий врача-стоматолога, Москва: Медицина, 2018.
4. World Health Organization (WHO). Dental instruments and infection control guidelines, Geneva, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi. Stomatologik klinikalarda sanitariya-gigiyena me'yorlari bo'yicha yo'riqnoma, Toshkent, 2022.